

Д. К. Кудренко,
*студентка освітнього рівня «бакалавр»,
освітньо-професійна програма
«Міжнародні економічні відносини»;*
Науковий керівник:
Н. В. Резнікова,
*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри світового господарства і
міжнародних економічних відносин,
НН Інститут міжнародних відносин
Київського національного Університету імені Тараса Шевченка,
м. Київ*

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИКИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ США У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XX СТОЛІТТЯ

Американська економічна політика, починаючи з 1973 року, була набагато успішнішою у реалізації потенціалу зростання доходів, ніж політика країн Західної Європи та Японії. Варто зазначити, що рівень безробіття зменшився більше половини від цього ж показника в Західній Європі, тоді як у 1950–1973 рр. цей рівень був зазвичай вдвічі більший європейського. Зайнятість робочої сили у більшості галузей зросла, вона збільшилася з 41 % всього населення у 1973 р. до 49% у 1998 р., у порівнянні з середнім європейським зростанням з 42 до 44 відсотків [1, с. 135]. Кількість відпрацьованих годин на одну особу зросла, в той час як у країнах Західної Європи відповідний показник зменшився. Високого рівня діяльності було досягнуто за умови інфляції, яка загалом була помірнішою, ніж у Західній Європі [3, с.73].

Варто також додати декілька слів про політику керманців США у цей період. Адміністрація Рейгана значно скоротила податки та впровадила нову політику дерегуляції в очікуванні того, що вони викличуть позитивну реакцію пропозиції, яка переважить потенційні інфляційні наслідки для економіки країни [1, с. 135]. США працювали з більш гнучкими ринками праці [4; 5], а їхній ринок капіталу сприяв розвитку венчурних фондів. Економіка США була такою ж за розміром, як економіка всіх країн Західної Європи, проте набагато більш інтегрованою в світові

ринки. Підвищення попиту підтримувалось значним ростом популярності фондового ринку в 1990-х роках («бум фондового ринку»).

США стали лідером на міжнародних ринках капіталу. У післявоєнний період до 1988 року іноземні активи США постійно перевищували пасиви, але після цього року позиція чистих іноземних активів зрушила приблизно з нуля до мінус 1,5 трильйона доларів (більше 20 відсотків ВВП). Тож решта світу фактично підтримувати тривалий бум Америки та фінансувала великий дефіцит платіжного балансу США. З іншого боку, відбулося дуже велике зростання імпорту США, що допомогло підтримувати світовий попит. З 1973 по 1998 рік обсяги імпорту зростали значно швидше, ніж у Західній Європі та Японії. Імпорт зростав не повільніше, ніж у 1950–1973 рр., тоді як у більшості країн Західної Європи та Японії спостерігалось значне його сповільнення [1, с. 136]. Зростання імпорту США відображало потужність попиту і вплив послідовних знижень тарифів у рамках Генеральної угоди з тарифів і торгівлі та Світової організації торгівлі, а також регіональних угод, таких як Північноамериканська зона вільної торгівлі (НАФТА).

Незважаючи на успіх США у підтримці високого рівня попиту та активності, економічне зростання, починаючи з 1973 року, було повільніше, ніж у 1950–1973 роках. Основною причиною стала серйозна затримка та різке уповільнення зростання продуктивності праці. У 1950–1973 роках продуктивність праці збільшувалася на 2,8% щороку. З 1973 по 1998 рік цей показник впав до 1,5. Між 1913 і 1973 роками загальне зростання факторної продуктивності США (реакція виробництва на сукупні витрати праці та капіталу) становило у середньому 1,6–1,7 відсотка на рік. З 1973 по 1998 рік воно зросло приблизно на третину цього показника [1, с. 136].

Уповільнення продуктивності було замасковано покращеним використанням потенціалу, але мало дуже серйозні наслідки для майбутнього зростання, оскільки його не можна компенсувати подальшим підвищенням рівня попиту. Американське уповільнення, ймовірно, сприяло уповільненню зростання продуктивності в інших технологічно розвинених капіталістичних країнах. У довгостроковій перспективі його вплив буде значним і на групу менш розвинених країн.

Експерти «Нової економіки» стверджували, що статистика національних рахунків неправильно та неточно вимірювала зростання. У цьому була частка правди, оскільки традиційні оцінки зростання США спира-

лися на фіксовані дані за останній рік для вимірювання зростання за період понад шість десятиліть. Таким чином, зростання в США було недооцінене в порівнянні з системами зважування, які зазвичай використовуються в Західній Європі.

У 1993 році традиційний підхід до вимірювання ВВП був змінений. Сегментований 5-річний індекс показав найшвидше зростання (*на 0,28% більше на рік, ніж традиційний показник, і на 0,04% швидше, ніж ланцюговий індекс*) [1, ст. 135]. З тих пір статистика національних рахунків США була додатково змінена, щоб показати швидше зростання та вищі рівні ВВП. При новій політиці, як і раніше, спостерігається значне падіння продуктивності з 1973 по 1995 рік, але в 1995-1998 роках відбулося прискорення темпів до рівня, трохи нижче золотого століття. Продуктивність праці збільшилася на 1,4% у 1973–1995 роках та на 2,5% у 1995–98 роках [1, с. 136]. Це недавнє прискорення багато в чому пов'язане зі збільшенням ваги «нової» економіки [6-8].

Дослідження показників економічного зростання США протягом останніх чотирьох десятиліть з використанням переглянутих оцінок ВВП доводить, що прискорення технологічних змін у комп'ютерах та засобах зв'язку справило основний вплив на виробництво цих товарів. Продуктивність продовжує відставати у секторах, що використовують комп'ютери. Це дозволяє припустити, що мало місце відстрочене, але позитивне підвищення продуктивності внаслідок кількох десятиліть великих інвестицій у «нову економіку» [1, с. 139].

Той факт, що в індустрії, що використовує комп'ютери, ще не проявилися явні вторинні ефекти, цілком може бути пов'язаний з витратами на освоєння нових технологій, які вимагають великої кількості висококваліфікованих співробітників, швидкого старіння обладнання та навичок. У довгостроковій перспективі, коли нова технологія буде повністю освоєна, можуть виникнути значні побічні ефекти в інших секторах економіки. Отже, оцінюючи все вищезазначене, слід визнати, що наразі рано судити про те, чи свідчить нещодавнє підвищення продуктивності до повторення політики технологічного успіху США 1913-1973 рр., але є сподівання, що прогрес буде швидшим, ніж у 1973-1995 рр.

Список використаних джерел:

1. Maddison A. The World Economy. Volume 1: A Millennial Perspective. URL: <http://piketty.pse.ens.fr/files/Maddison2001Data.pdf>

2. Moffatt M. A History of American Economic Growth in the 20th Century. URL: <https://www.thoughtco.com/us-economic-growth-in-the-20th-century-1148146>
3. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: Історія. Теорія. Політика: Підручник. Київ: Либідь, 2019. 960 с.
4. Dollar D., Kraay A. Growth is Good for the Poor. *Journal of Economic Growth*. 2020. Vol. 7. URL: [http://users.nber.org/~rdehejia/!@\\$devo/Lecture%2002%20Aid/supplemental/Dollar_Kraay.pdf](http://users.nber.org/~rdehejia/!@$devo/Lecture%2002%20Aid/supplemental/Dollar_Kraay.pdf)
5. Панченко В.Г., Резнікова Н.В., Іващенко О.А. Від синтезу економічних теорій до політичного консенсусу: монетарно-фіскальні дилеми макроекономічної стабілізації в умовах коронакризи. *Економіка України*. 2021. № 4 (713). P.21-44.
6. Панченко В. Г., Резнікова Н. В., Іващенко О. А. Розвиток Industry 4.0 й цифрової економіки у фокусі глобального технологічного та інноваційного суперництва КНР і США. *Економіка та держава*. 2021. № 2. С. 4–10.
7. Ivashchenko O., Reznikova N. Projections of deglobalization in the contemporary international economic relations in the context of the paradigm of globalism. *Bulletin of Mariupol State University. Series: Economics*. 2018. Vol. 15. P. 98-106.
8. Reznikova N., Panchenko V., Bulatova O. The policy of economic nationalism: from origins to new variations of economic patriotism. *Baltic journal of economic studies*. 2018. Vol. 4. P. 274-281.